

REKOMMENDATION OM HÖGKVALITATIVA LÄROAVTALSUTBILDNINGAR, 2023, nr 208
(inofficiell översättning)

Internationella arbetsorganisationens arbetskonferens,
som har sammankallats till Genève av styrelsen för Internationella arbetsbyrån och samlats
där den 5 juni 2023 till sitt 111:e möte,

som konstaterar att nivåerna av global arbetslöshet och undersysselsättning fortfarande är höga,
att det fortfarande förekommer ojämlikhet och snabba förändringar i arbetslivet, till exempel på
grund av de utmaningar klimatförändringen medför, förvärrar matchningsproblemen på
arbetsmarknaden och bristen på kvalificerad arbetskraft, varför det behöver utvecklas
högkvalitativa läroavtalsutbildningar som ger människor i alla åldrar möjligheter till kontinuerlig
utbildning, omskolning och fortbildning,

som också konstaterar att sådan kontinuerlig utbildning, omskolning och fortbildning bidrar till
fullständig, produktiv, fritt vald sysselsättning och anständigt arbete för alla,

som framhåller vikten av tillgång till högkvalitativ utbildning samt tillträde till livslångt lärande för
alla,

som erinrar om att alla människor har rätt att eftersträva både materiellt välstånd och andlig
utveckling som en del av sina friheter och sitt människovärde samt har rätt till ekonomisk trygghet
och lika möjligheter,

som noterar att främjande och utveckling av högkvalitativa läroavtalsutbildningar kan leda till
anständigt arbete, bidra en ändamålsenlig och resurseffektiv hantering av utmaningar i arbetslivet
och skapa möjligheter till livslångt lärande som kan höja produktiviteten, öka motståndskraften,
underlätta övergångar, öka anställningsbarheten samt tillgodose nuvarande och framtida behov
hos studerande i läroavtalsutbildning och arbetsgivare samt på arbetsmarknaden,

som noterar att främjande, utveckling och genomförande av högkvalitativa läroavtalsutbildningar
också kan stödja entreprenörskap, egenföretagande, anställningsbarhet, övergången till en formell
ekonomi, skapandet av anständiga arbeten samt företagens tillväxt och hållbarhet,

som anser att ett ramverk för högkvalitativa läroavtalsutbildningar är effektivt endast om
utbildningarna dels är väl reglerade, adekvat finansierade, hållbara, inkluderande och fria från
diskriminering, våld, trakasserier och utnyttjande, dels främjar jämställdhet och mångfald, dels är

knutna till adekvat lön eller annan ekonomisk ersättning och till socialt skydd, dels leder till erkända yrkeskvalifikationer, dels förbättrar utfallet i fråga om sysselsättning,

som framhåller att läroavtalsutbildningarna bör främjas och regleras, till exempel genom social dialog i syfte att garantera deras kvalitet, dels se till att de studerande i läroavtalsutbildning och företagen erhåller fördelar och åtnjuter skydd, dels göra läroavtalsutbildningarna mer attraktiva för potentiella studerande i läroavtalsutbildning och arbetsgivare (inklusive mikroföretag samt små och medelstora företag),

som erinrar om bestämmelserna i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,

som understryker den betydelse ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet från 1998 (ändrad 2022), ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008 (ändrad 2022), ILO:s trepartsförklaring om multinationella företag och den sociala politiken från 2008 (ändrad 2022), ILO:s resolution om hållbara företag (2007) och ILO:s hundraårsförklaring om arbetets framtid (2019) har med avseende på främjandet av högkvalitativa läroavtalsutbildningar och ett ändamålsenligt skydd av samtliga studerande i läroavtalsutbildning, särskilt mot bakgrund av de genomgripande förändringar som sker i arbetslivet,

som erinrar om bestämmelserna i andra relevanta ILO-instrument, särskilt sysselsättningskonventionen (nr 122) och sysselsättningsrekommendationen (nr 122) från 1964, 1975 års konvention om utveckling av mänskliga resurser (nr 142), 1984 års rekommendation om sysselsättningspolitik, tilläggsbestämmelserna (nr 169), 1997 års konvention om privat arbetsförmedling (nr 181), 2004 års rekommendation om utveckling av människors resurser (nr 195) och 2015 års rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin (nr 204),

och har beslutat anta vissa förslag rörande högkvalitativa läroavtalsutbildningar (fjärde punkten på dagordningen för mötet) och som har slagit fast att dessa förslag ska ges formen av en rekommendation,

antar denna dag, den 16 juni 2023, följande rekommendation, som kan kallas 2023 års rekommendation om högkvalitativa läroavtalsutbildningar.

I. Definitioner, omfattning och genomförande

1. I denna rekommendation

- a) är uttrycket "läroavtalsutbildning" ett formellt uttryck för utbildningar som regleras av ett läroavtal som gör det möjligt för en person i läroavtalsutbildning att tillägna sig de färdigheter som krävs för att utöva ett yrke genom en systematisk utbildning för vilken det betalas lön eller någon annan ekonomisk ersättning och som omfattar inläring både inom ramen för och utanför arbetet och som leder till erkända kvalifikationer.
- b) är uttrycket "utbildningsförmedlare" ett formellt uttryck för en av arbetsgivaren eller utbildningsanordnaren oberoende instans som samordnar, stöder eller bistår vid tillhandahållandet av läroavtalsutbildning,
- c) är uttrycket "program som ska ordnas före läroavtalsutbildning" ett formellt uttryck för ett program som är utformat för att utveckla kompetensen hos potentiella studerande i läroavtalsutbildning i syfte att antingen förbättra deras anställningsbarhet eller hjälpa dem att uppfylla de formella kraven för tillträde till en läroavtalsutbildning,
- d) är uttrycket "erkännande av tidigare förvärvat kunnande" ett formellt uttryck för en process genom vilken kvalificerad personal, i enlighet med fastställda kvalifikationsnormer, identifierar, dokumenterar, bedömer och godkänner kvalifikationer som en person förvärvat genom formellt, icke-formellt eller informellt lärande.

2. Denna rekommendation är tillämplig på läroavtal inom alla företag och branscher.

3. Medlemsstaterna får sätta i kraft bestämmelserna i denna rekommendation genom nationella lagar och förordningar, kollektivavtal, politiska riktlinjer och program eller andra åtgärder som är förenliga med nationella lagar och annan praxis.

4. Medlemsstaterna bör genomföra bestämmelserna i denna rekommendation i samråd med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer

II. Regelverk för högkvalitativa läroavtalsutbildningar

5. Medlemsstaterna bör främja högkvalitativa läroavtalsutbildningar och integrera dem i ändamålsenliga riktlinjer för utbildning, yrkesutbildning, livslångt lärande och sysselsättning.

6. Medlemsstaterna bör upprätta ett regelverk för högkvalitativa läroavtalsutbildningar samt referensramar för examina eller system som syftar till att underlätta erkännandet av kunnande som förvärvats genom läroavtalsutbildning. Arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bör involveras

i planeringen, genomförandet, uppföljningen och utvärderingen av läroavtalsutbildningar av kvalitet och i utvärderingen av ramar, system, riktlinjer och program som gäller högkvalitativa läroavtalsutbildningar.

7. Medlemsstaterna bör inrätta eller utse en eller flera myndigheter med ansvar för reglering av läroavtalsutbildningar i samarbete med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

8. Medlemsstaterna bör se till att de behöriga myndigheternas skyldigheter är noggrant fastställda och att de erhåller adekvat finansiering och har ett nära samarbete med andra myndigheter eller inrättningar som ansvarar för reglering eller genomförande av utbildning, arbetarskyddsinspektioner, social trygghet, arbetarskydd och arbetsmiljö samt offentliga och privata arbetsförmedlingstjänster.

9. Medlemsstaterna bör införa en process som representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer är delaktiga i för fastställande av huruvida en högkvalitativ läroavtalsutbildning lämpar sig för ett visst yrke. I den processen bör följande beaktas:

- a) de färdigheter som krävs för att utöva yrket,
- b) läroavtalsutbildningens lämplighet för att förvärva dessa färdigheter,
- c) den tid i läroavtalsutbildningen som krävs för att förvärva dessa färdigheter,
- d) nuvarande och framtida kompetensbehov och sysselsättningspotential inom yrket,
- e) den yrkesrelaterade, utbildningsrelaterade och arbetsmarknadsrelaterade sakkunskapen hos representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och
- f) det stora antalet framväxande nya yrkesområden och den utveckling som sker inom produktionsprocesser och tjänster.

10. Medlemsstaterna bör utifrån omständigheterna och i samråd med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer vid behov fastställa de branschvisa eller allmänna kompetensvillkoren för högkvalitativa läroavtalsutbildningar. Därvid bör de bland annat fastställa regler för följande:

- a) minimiåldern för antagning i överensstämmelse med bestämmelserna i 1973 års konvention om minimiålder för tillträde till arbete (nr 138) och 1999 års konvention om förbud mot och omedelbara insatser för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete (nr 182),
- b) arbetarskyddet och arbetsmiljön bör uppfylla kraven enligt 1981 års konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö (nr 155) och 2006 års konvention om ett ramverk för att främja arbetsmiljön (nr 187),
- c) eventuella kvalifikationer, prestationer eller tidigare förvärvat kunnande som krävs för antagning,

- d) det ansvar som åvilar studerande i läroavtalsutbildning, arbetsgivare, utbildningsanordnare och utbildningsförmedlare,
- e) uppföljning av de studerande i läroavtalsutbildning som utförs av kompetent personal, inbegripet arten av denna uppföljning,
- f) en lämplig fördelning mellan studerande i läroavtalsutbildning och arbetstagare på arbetsplatserna i syfte att säkerställa att läroavtalsutbildningen blir framgångsrik och får adekvat uppföljning, samt med beaktande av behovet av att undvika att anställda ersätts med studerande och av att främja läroavtalsutbildning i mikroföretag, små och medelstora företag,
- g) läroavtalsutbildningens förväntade minimi- och maximilängd,
- h) i vilken utsträckning den förväntade längden på en läroavtalsavtalsutbildning kan förkortas på grund av tidigare lärande eller på grund av framsteg under läroavtalsutbildningen,
- i) inlärningsresultat och läroplaner, grundade på relevant yrkeskompetens samt på utbildningsbehoven hos dem som studerar i läroavtalsutbildning och på arbetsmarknadens behov.
- j) en lämplig fördelning mellan inläring utanför arbetet och inläring i arbetet,
- k) tillgång till yrkesvägledning och karriärrådgivning samt andra stödtjänster som behövs före, under och efter läroavtalsutbildningen,
- l) kvalifikations- och erfarenhetskrav för lärare, handledare, interna utbildare och andra experter som medverkar i läroavtalsutbildningen,
- m) en lämplig dimensionering av antalet studerande i läroavtalsutbildning i förhållande till lärarna, med beaktande av behovet av att säkerställa en högkvalitativ utbildning,
- n) processer för utvärdering och validering av förvärvade färdigheter, och
- o) den kompetens som en framgångsrikt slutförd läroavtalsutbildning ger.

11. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att säkerställa en rättvis och öppen process som gör det möjligt att, med den studerandes samtycke, genomföra läroavtalsutbildningen i mer än ett företag, om detta anses nödvändigt för att slutföra läroavtalsutbildningen.

12. Medlemsstaterna bör fastställa på vilka villkor

- a) företag får erbjuda läroavtalsutbildning,
- b) utbildningsinstitutionerna får erbjuda inläring utanför arbetet och inläring i arbetet, och
- c) utbildningsförmedlare får samordna, stödja och bistå vid tillhandahållandet av läroavtalsutbildningar.

13. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder i syfte att kontinuerligt

- a) utveckla och stärka kapaciteten hos statliga inrättningar, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt utbildningsanordnare,
- b) stärka arbetsgivarnas utbildningskapacitet, och

c) främja kompetensen hos lärare, handledare, interna utbildare och andra experter som medverkar i läroavtalsutbildning.

14. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att se till att de behöriga myndigheterna regelbundet övervakar och utvärderar system och program inom läroavtalsutbildning. Resultaten av övervakningen och utvärderingarna bör användas för att anpassa och förbättra systemen och programmen.

III. Skydd av läroavtalsstuderande

15. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att se till att de grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen som är aktuella i samband med läroavtalsutbildning iakttas, främjas och förverkligas.

16. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att se till att de studerande i läroavtalsutbildning

a) får tillräcklig lön eller annan ekonomisk ersättning, som kan öka i takt med det successiva förvärvandet av yrkesfärdigheter,

b) inte behöver arbeta längre arbetsdagar än vad som är tillåtet enligt i nationell lagstiftning och kollektivavtal fastställda tidsgränser,

c) har rätt till semester med adekvat lön eller annan ekonomisk ersättning,

d) har rätt att vara frånvarande på grund av sjukdom eller olycksfall med adekvat lön eller annan ekonomisk ersättning för frånvaron,

e) har rätt till betald moderskaps- eller faderskapsledighet och föräldraledighet,

f) har rätt till social trygghet och skydd vid moderskap,

g) åtnjuter föreningsfrihet och faktisk kollektiv förhandlingsrätt,

h) får utbildning om skydd och arbetarskydd samt utbildning mot diskriminering, våld och trakasserier,

i) har rätt till ersättning för arbetsrelaterade skador och sjukdomar,

j) har rätt till effektiva mekanismer för klagomål och tvistlösning, och

k) har rätt till skydd av personuppgifter.

IV. Avtal om läroavtalsutbildning

17. Medlemsstaterna bör säkerställa att läroavtalsutbildningen regleras genom ett skriftligt avtal mellan den studerande i läroavtalsutbildning och arbetsgivaren eller en offentliga inrättning och att avtalet, om den nationella lagstiftningen tillåter det, också kan undertecknas av en tredje part, såsom utbildningsanordnaren eller utbildningsförmedlaren.

18. Medlemsstaterna bör se till att avtalet om läroavtalsutbildning

- a) tydligt fastställer parternas uppgifter, rättigheter och skyldigheter,
- b) fastställer var utbildningen ska ordnas,
- c) inte innehåller någon bestämmelse som begränsar den studerandes möjligheter till rörlighet på arbetsmarknaden efter läroavtalsutbildningen,
- d) innehåller bestämmelser om läroavtalsutbildningens längd, om lönen eller den andra ekonomiska ersättningen och des utbetalningsfrekvens, om arbetstimmar, vilotid, pauser, semester och ledighet, om arbetarskydd och arbetsmiljö, om social trygghet, om tvistlösningsmekanismer och om uppsägning av avtalet om läroavtalsutbildning,
- e) fastställer de kompetenser, betyg eller examina som eftersträvas samt övrig utbildning som eventuellt erbjuds,
- f) har registrerats i enlighet med de villkor som fastställts av behörig myndighet,
- g) undertecknas när läroavtalsutbildningen inleds, och
- h) ska i fråga om en minderårig studerande i läroavtalsutbildning ha undertecknats för den studerandes del av en förälder, vårdnadshavare eller laglig företrädare eller av den studerande själv med förälderns, vårdnadshavarens eller den lagliga företrädarens samtycke i enlighet med nationell rätt.

19. Medlemsstaterna bör i samarbete med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer utveckla ett modellavtal för läroavtalsutbildning som främjar enhetlighet, konsekvens och överensstämmelse med respektive kompetensvillkor.

V. Jämlikhet och mångfald i högkvalitativa läroavtalsutbildningar

20. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att främja jämlikhet, mångfald och social integration inom läroavtalsutbildning, särskilt med hänsyn till situationen för och behoven hos personer som tillhör en eller flera utsatta grupper.

21. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att främja jämställdhet och balans mellan könen i all läroavtalsutbildning, inklusive antagning till läroavtalsutbildning.

22. Medlemsstaterna bör vidta effektiva åtgärder för att förebygga och förhindra diskriminering, våld, trakasserier och utnyttjande av studerande i läroavtalsutbildning och ge tillgång till adekvata och effektiva rättsmedel.

23. Medlemsstaterna bör aktivt främja läroavtalsutbildning för vuxna och erfarna personer som vill byta bransch eller yrke, komplettera sina färdigheter eller förbättra sina sysselsättningsmöjligheter, vilket främjar en full och produktiv, fritt vald sysselsättning.

24. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att främja tillgången till högkvalitativa läroavtalsutbildningar som ett sätt att underlätta en framgångsrik övergång från den informella till den formella ekonomin, och från osäkra till trygga anställningsförhållanden som erbjuder anständiga arbetsvillkor, social trygghet och arbetarskydd.

VI. Främjande av högkvalitativa läroavtalsutbildningar

25. Medlemsstaterna bör i samarbete med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer vidta åtgärder som skapar förutsättningar för att främja högkvalitativa läroavtalsutbildningar, till exempel genom att

- a) utveckla och genomföra strategier, fastställa nationella mål och avsätta tillräckliga resurser för högkvalitativa läroavtalsutbildningar,
- b) integrera högkvalitativa läroavtalsutbildningar i sina nationella utvecklingsstrategier och riktlinjer för utbildning, yrkesutbildning, livslångt lärande och sysselsättning,
- c) inrättande av branschvisa eller yrkesmässiga kompetensorgan som underlättar genomförandet av högkvalitativa läroavtalsutbildningar,
- d) utveckla och upprätthålla stabila mekanismer, såsom informationssystem för arbetsmarknaden och regelbundet samråd mellan representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna för att bedöma nuvarande och framtida kompetensbehov, i syfte att utforma och anpassa läroavtalsprogrammen i enlighet därmed,
- e) införa effektiva och hållbara finansieringsmodeller,
- f) tillhandahålla incitament och stödtjänster,
- g) utveckla stabila kontrollmekanismer, inbegripet den behöriga myndighetens insamling av uppgifter om studerande i läroavtalsutbildning som fortsätter med studierna, som avbryter studierna och som slutför dem, för att bedöma hur effektiva finansieringsmodellerna och incitamentsystemen är när det gäller att skapa läroavtalsutbildningar av kvalitet,
- h) underlätta ett effektivt offentlig-privat partnerskap som stöder högkvalitativa läroavtalsutbildningar inom den nationella rättsliga ramen,
- i) vid behov stödja utbildningsförmedlare som samordnar, stöder eller bistår vid tillhandahållandet av läroavtalsutbildningarna,
- j) regelbundet anordna informationsmöten och kampanjer för att öka erkännandet av och intresset för högkvalitativa läroavtalsutbildningar, med betoning på läroavtalsutbildningens fördelar för arbetstagare, ungdomar, familjer, lärare, studiehandledare, arbetsgivar- och

arbetstagarorganisationer och arbetsgivare, särskilt i mikroföretag samt små och medelstora företag,

k) öka medvetenheten om de studerandes rättigheter, intressen och skydd inom läroavtalsutbildning,

l) inrätta behovsbaserade program som förbereder för läroavtalsutbildning och är inriktade på att öka antalet studerande som deltar i, fortsätter med och slutför studierna inom läroavtalsutbildning bland personer som tillhör en eller flera utsatta grupper

m) främja tillträde till fortbildning och andra utbildningsmöjligheter för studerande inom läroavtalsutbildning,

n) erbjuda flexibla inlärningsvägar och yrkesvägledning som stöder rörlighet, livslångt lärande och överförbarhet för kunskaper och färdigheter,

o) utveckla, stödja och främja införandet av mentorskap inom program som förbereder för läroavtalsutbildningar,

p) användning av ny teknik och innovativa metoder för att förbättra läroavtalsutbildningens effektivitet och kvalitet, och

q) stödja läroavtalsutbildningar på områden som rör grön ekonomi och rättvis omställning i syfte att sprida kunskap och bygga upp färdigheter för det framtida arbetet.

26. Medlemsstaterna bör främja en kultur av livslångt lärande, kontinuerlig utbildning, omskolning och fortbildning, inklusive utbildning i basfärdigheter.

27. Medlemsstaterna bör i samarbete med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer vidta åtgärder för att underlätta övergången från den informella till den formella ekonomin genom att

a) stärka färdigheterna hos mikroenheter, små och medelstora ekonomiska enheter genom att underlätta tillgången till tjänster för utveckling och finansiering av affärsverksamhet, utveckla arbetarskyddet och arbetsmiljön och förbättra undervisnings- och utbildningsmetoderna samt de tekniska och företagarfärdigheterna hos handledare i arbetet,

b) se till att studerande i läroavtalsutbildning erbjuds inläring utanför arbetet och att de vid behov kan komplettera inläringen i arbetet inom andra företag eller via utbildningsförmedlare,

c) stärka kapaciteten hos organisationer inom mikroenheter, små och medelstora enheter för att höja kvaliteten på läroavtalsutbildningarna, till exempel genom ekonomiskt stöd, och

d) införa en process för erkännande av relevant tidigare lärande (även sådan som förvärvats inom den informella ekonomin) och uppmuntra utbud på överbyggande kurser.

VII. Internationellt, regionalt och nationellt samarbete kring läroavtalsutbildningar av kvalitet

28. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att

- a) stärka internationellt, regionalt och nationellt samarbete och utbyta information om bästa praxis med avseende på alla aspekter av högkvalitativa läroavtalsutbildningar,
- b) samarbeta för att ge studerande i läroavtalsutbildning omfattande möjligheter till inläring och erkänna kvalifikationer som förvärvats genom läroavtalsutbildning eller tidigare förvärvat kunnande,
- c) bygga upp effektiva partnerskap som främjar högkvalitativa läroavtalsutbildningar, inbegripet trepartiska nationella, branschvisa eller yrkesmässiga kompetensorgan, internationella och regionala sammanslutningar och nätverk för läroavtalsutbildning, och
- d) främja erkännandet av läroavtalsutbildningar på nationell, regional och internationell nivå.